

ul. Fryderyka Chopina 41 lok. 2
20-023 Lublin
fundacja.wor@gmail.com
wolnoscodreligii.pl
NIP: 7123267431
KRS: 0000403073

FUNDACJA
WOLNOŚĆ
OD RELIGII

Lublin, 25 lutego 2025 r.

Szanowna Pani Grażyna Dziedzic
Kujawsko-Pomorski Kurator Oświaty
Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy
ul. Konarskiego 1-3
85-066 Bydgoszcz
e-mail: kurator@kuratorium.bydgoszcz.pl

Szanowna Pani Kurator,

Działając z upoważnienia i w imieniu uczniów oraz rodziców, którzy przekazali nam informacje o łamaniu praw człowieka oraz prawa stanowionego w Polsce przez władze szkoły publicznej wnosimy o przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego w **Zespole Szkół im. Celestyna Kamińskiego w Dąbrowie Chełmińskiej ul. Sportowa 1, 86-070 Dąbrowa Chełmińska** w sprawie koncertu kolęd zorganizowanego w budynku kościoła (wydarzenie ogólnoszkolne) w czasie zajęć dydaktycznych, posiadającego charakter wykluczający uczniów ze względu na światopogląd, organizowanych dorocznie przedstawień jasełkowych (w miejsce zajęć dydaktycznych), jak również w sprawie zideologizowanego sposobu komunikacji władz szkolnych ze wspólnotą szkolną i nieprawidłowości w eksponowaniu symboli narodowych.

Na dzień 17 stycznia 2025 r., godz. 11.15 szkoła zaplanowała w miejsce zajęć dydaktycznych koncert „Kolędowo i karnawałowo” w **Kościele pw. Św. Wojciecha i Św. Katarzyny w Boluminku**. Komunikat dyrekcji kierowany do rodziców i szkolnej społeczności wskazywał wyraźnie, że koncert kolęd w kościele rzymskokatolickim jest wydarzeniem, które władze szkoły oficjalnie traktują jako realizację podstawy programowej, ponadto udział w nim ma zdaniem dyrekcji „świadczyc o wysokiej kulturze uczniów i rodziców” (sic !) oraz pełnić funkcję integracyjną.

Jednocześnie praktyka władz szkoły przyjęta przy organizacji wydarzenia przeczy powyższym deklaracjom oraz ma charakter segregacyjny. Szkoła zorganizowała wydarzenie w taki sposób, iż część uczniów pozostała w szkole (zajęcia świetlicowe) nie uczestnicząc w koncercie, którego deklarowany neutralny i inkluzyjny charakter był pozorny. Jednocześnie uczniowie klas ósmych – na wcześniejszy wniosek od rodziców - uczestniczyli w zajęciach dydaktycznych zgodnie z planem, nie musieli brać udziału w koncercie.

W wytycznych Lubelskiego Kuratora Oświaty z grudnia 2024 r. czytamy m.in. (link: <https://kuratorium.lublin.pl/?akc=akt&op=szcz&id=13824>) Art. 53 ust. 7 Konstytucji, stanowi, że nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawnienia swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania. Zgodnie z Ustawą o gwarancjach wolności sumienia z dnia 17 maja 1989 r. w art. 10 ust. 1 Rzeczpospolita Polska jest państwem świeckim, neutralnym w sprawach religii i przekonań w związku z powyższym uznać należy, że wszelkie zajęcia wykraczające poza realizację podstawy programowej, a więc m.in. **udział uczniów w uroczystościach o charakterze wyznaniowym nie powinny odbywać się w ramach zajęć wynikających z ramowego planu nauczania (z wyjątkiem tych, których możliwość realizacji wynika z obowiązujących przepisów prawa)**. Dotyczy to również uczestnictwa uczniów we mszach (np. na rozpoczęcie/zakończenie roku szkolnego, dzień patrona, nadanie imienia itp.) jako wydarzeniach o ww. charakterze. Sfera ta powinna pozostawać poza regułami szkolnymi, co pozwoli na nieujawnianie wyznania przez osoby, które nie chcą brać udziału w takim wydarzeniu, jak również na zachowanie konstytucyjnych standardów niedyskryminacji i równego traktowania.

Art. 9 Konstytucji RP stanowi, iż „Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego”. Przepis ten stanowi wyraźną wytyczną dla organów państwa i innych podmiotów – w tym i dla szkół - wskazując na obowiązek przestrzegania prawa międzynarodowego w procesie prawotwórczym i decyzyjnym. Pierwszeństwo umów międzynarodowych przed ustawami ma na celu dążenie do zachowania spójności systemu prawnego i niewystąpienia sytuacji, którą można by określić jako sprzeniewierzenie się przez państwo przyjętym zobowiązaniom międzynarodowym.

W wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z roku 2012 w sprawie „Grzelak przeciwko Polsce” (syn Państwa Grzelak nie chodził na religię, na jego świadectwie w rubryce „religia/etyka” zamiast oceny wstawiano kreskę. Państwo Grzelakowie argumentowali, iż w sytuacji w której lekcje etyki faktycznie nie są dostępne, takie świadectwo ujawnia poglądy religijne ich rodziny) stwierdzono naruszenie dwóch artykułów Konwencji Praw Człowieka – art. 9. dotyczącego wolności sumienia i wyznania i art. 14. mówiącego o zakazie dyskryminacji w korzystaniu z praw gwarantowanych w Konwencji. Zdaniem Trybunału: jednostki nie powinny być zobowiązane przez władze publiczne do ujawniania swojej religii lub wyznania, ani także nie mogą być stawiane w sytuacji, z której można wywieść, kto ma jakie poglądy. W wyroku Trybunału czytamy również, że państwo powinno unikać tworzenia sytuacji, w której jednostki - bezpośrednio lub pośrednio - są zobowiązane do ujawnienia, że są osobami niewierzącymi”, a zyskuje to na znaczeniu, kiedy „takie zobowiązanie pojawia się w kontekście świadczenia ważnych usług publicznych, jaką jest edukacja.

Zorganizowany przez szkołę koncert bogaty w treści religijne o Bogu, narodzeniu Chrystusa miał zdaniem fundacji charakter wyznaniowy (nie kulturalny) i był powiązany treściowo i organizacyjnie z jednym określonym związkiem wyznaniowym. Kolędy mogą być postrzegane jako tradycja części społeczeństwa jednak trudno sobie wyobrazić, aby władza jakiegokolwiek instytucji publicznej w „zaproszeniu” podkreślała, że udział jest wyrazem wysokiej kultury osobistej i dobrego wychowania. Dyrektor zakładał że jest to wydarzenie nieobowiązkowe, tak jak np. udział w lekcjach religii, podkreślając dobrowolne uczestnictwo uczniów (w miejsce planowych zajęć dydaktycznych). Jeśli było to faktycznie wydarzenie o charakterze dydaktycznym i kulturalnym, prosimy o wyjaśnienie w postępowaniu dlaczego doszło do wykluczenia z tego wydarzenia części uczniów. Jakie były podstawy segregacji uczniów? Jeśli natomiast wydarzenie miało charakter religijny prosimy o wyjaśnienie w postępowaniu dlaczego dyrekcja szkoły w komunikacji ze społecznością szkolną oraz fundacją twierdzi jednocześnie, że wydarzenie nie miało charakteru religijnego?

Fundacja ma również wątpliwości czy koncert nie został połączony z modlitwą, gdyż na nasze pytanie o tę kwestię, dyrektor odpowiedział „*nie mam wiedzy*”. Wydaje się, że dyrektor szkoły, do której uczęszczają uczniowie różnych wyznań i osoby bezwyznaniowe powinien zadbać o ten obszar przed koncertem (zapobiec ewentualnym sytuacjom odmawiania modlitw podczas wydarzenia ogólnoszkolnego), zgodnie z zapisami Konstytucji oraz innych ustaw wyraźnie podkreślających, że : Art. 53 ust. 6 **Nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych.**

Proponujemy pod rozwagę następujące pytania: Czy polska szkoła publiczna respektuje obyczaje religijne i praktyki wynikające z przynależności do innej grupy wyznaniowej, aniżeli dominująca grupa wyznaniowa w Polsce? Czy nie należałoby rozróżnić w procesie edukacji zjawiska zdobywania wiedzy od subtelnych form indoktrynacji religijnej?

Prosimy o sprawdzenie, w ilu oddziałach, w czasie wydarzenia odbyły się regularne lekcje i czy uczniowie niekatolicki mieli możliwość uczestnictwa w nich? Ilu uczniów uczestniczyło i w jakich zajęciach zastępczych? Jak zostało to opisane w dzienniku? Czy dyrekcja prawidłowo opisała „wyjście grupowe” i odnotowała ten fakt w dzienniku elektronicznym?

Pytania powyższe zadajemy również w związku z dorocznym szkolnym przedstawieniem jasełkowym. Szanując tradycję części polskiego społeczeństwa dotyczącą kolęd czy jasełek, wyrażamy zrozumienie i poszanowanie dla organizacji tych wydarzeń na lekcjach religii lub po godzinach zajęć obowiązkowych. Kolędy czy jasełka organizowane w szkole „dla wszystkich” uczniów niosą określony przekaz religijny w związku z tym szkoła czy przedszkole dopuszcza możliwość dobrowolnego udziału w nich swoich podopiecznych. Jeżeli jednak ma to miejsce i uczniowie zwalniani są z uczestnictwa w tych zajęciach na prośbę ich rodziców można wnioskować, iż szkoła uznaje te zajęcia za nadobowiązkowe tak samo jak zajęcia z religii czy etyki. Jeżeli zatem organizowanie jasełek mieści się w kategorii zajęć nadobowiązkowych czy powinny być organizowane w ramach obowiązkowych zajęć?

Chcemy także podkreślić, że organizacja przez szkołę wydarzeń o charakterze religijnym znacząco wykracza poza zakres nauczania religii, określony w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. W podstawie programowej jest nawiązanie do uczestnictwa uczniów w wydarzeniach kulturalnych, jednak w żadnym miejscu nie jest wskazane, że mogą one być nacechowane religijnie. Lekcje religii w placówkach oświatowych miały stanowić wyjątek od tej zasady, nie powinien on jednak być interpretowany rozszerzająco. Nie należy szkoły mylić ze świątynią jakiegokolwiek wyznania. Modlitwa powinna towarzyszyć jedynie lekcjom religii. Symbolika religijna mogłaby się znajdować się ewentualnie w przestrzeni szkolnej, w wypadku przeznaczenia określonej sali do zajęć katechetycznych. Zapobiegłoby to zarazem **ekspansji treści religijnych w całej placówce oświatowej**. Preambuła Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe wyraźnie określa ten kierunek: **Nauczanie i wychowanie - respektując chrześcijański system wartości - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki**. Ponadto zgodnie z Ustawą o gwarancjach wolności sumienia z dnia 17 maja 1989 r. w art. 6 ust. 1 art. 10 wskazuje że **Rzeczpospolita Polska jest państwem świeckim, neutralnym w sprawach religii i przekonań**. **Nauczyciele zgodnie z art. 6. ustawy "Karta nauczyciela" zobowiązani są m.in. kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka oraz dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów**.

Ponadto przyglądając się szkolnym komunikatom na portalu placówki nie sposób nie zauważyć, że szkoła w sposób niedopuszczalny udziela tej przestrzeni nauczycielom religii (?), indoktrynuje. Autorzy komunikatów, zachowują się tak, jakby wszyscy nauczyciele i uczniowie, cała szkolna społeczność byli katolikami lub jakby niekatoliccy uczniowie nie byli równoprawnymi członkami szkolnej społeczności.

Praktyka organizowania życia szkoły w opisany powyżej sposób wydaje się być próbą łamania sumienia uczniów wyznania/światopoglądu innego niż katolicki oznacza brak szacunku i brak poszanowania wolności do wyznawania lub niewyznawania religii. Uczniowie, którzy z powodu wyznania nie wzięli udziału w koncercie są przez szkołę wykluczeni i dyskryminowani. Ponadto szkoła narusza określone w Konstytucji RP, a także aktach prawa międzynarodowego i krajowego zasady niedyskryminacji oraz rozdziału Kościoła od państwa, jak również powinność bezstronności religijnej i światopoglądowej organów władzy publicznej.

Szkoła publiczna to miejsce, w którym wszyscy uczniowie powinni być traktowani jednakowo i dlatego powinna być miejscem neutralnym światopoglądowo. Obowiązujące akty normatywne wykluczają możliwość włączenia wydarzenia o charakterze religijnym do oficjalnego planu pracy szkoły publicznej, jak również promowanie wartości religijnych przez szkołę w wychowaniu dzieci i młodzieży.

Chcemy także zwrócić uwagę Kuratorium na kwestię 18 krzyży zawieszonych w salach szkolnych (tylko 7 pomieszczeń szkolnych jest neutralnych światopoglądowo). Część krucyfiksów wisi obok lub nad godłem i jednocześnie rozmiarem przewyższają wielkość godła. Jest to uchybienie zasad obowiązujących dyrekcje szkół i rekomendacji Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty (dobrym przykładem rozumienia zasad jest

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Groblach
<https://szkolagroble.edupage.org/about/?eqa=dGV4dD10ZXh0L2Fib3V0JnN1YnBhZ2U9Mg%3D%3D>).

Zgodnie z treścią art. 1 ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych otaczanie tych symboli czią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej oraz wszystkich organów państwowych, instytucji i organizacji (ust. 2). Do symboli tych należy m.in. orzeł biały i biało-czerwone barwy (ust. 1). Symbole Rzeczypospolitej Polskiej pozostają zaś pod szczególną ochroną prawa, przewidzianą w odrębnych przepisach (ust. 3). Przypomnieć konieczne, iż zgodnie z art. 137 § 1 k.k. karalne jest publicznie znieważenie, niszczenie, uszkodzenie lub usuwanie godła, sztandaru, chorągwi, bandery, flagi lub innego znaku państwowego - przestępstwo to podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku .

Powołując się na Informacje o wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli dot. używania symboli państwowych przez organy administracji publicznej z 28 kwietnia 2005 r. i zawartych w niej Dobrych Praktyk używania symboli państwowych przez administrację publiczną lub placówki oświatowe (s. 53) zwracamy uwagę, że rekomendowana przez NIK pozycja godła w pomieszczeniu to ściana na wprost wejścia, nad biurkiem urzędnika, albo na innej ścianie w miejscu widocznym od wejścia. Na tej samej ścianie, lub części ściany, na której umieszczone jest godło, nie należy umieszczać innych obiektów (np. kalendarze, obrazy, zdjęcia, tablice itp.). Umieszczenie krucyfiksu, a tym bardziej znacznie większych rozmiarów niż godło RP narusza zalecenia zawarte w raporcie pokontrolnym NIK. Nie powinno się bowiem umieszczać innych obiektów na tej samej ścianie, na której znajduje się godło. Dodatkowo zawieszenie krucyfiksu godzi w zasadę neutralności światopoglądowej państwa publicznej placówki. Trudno bowiem o wyraźniejszy przykład naruszenia zasady świeckości państwa, co może u bezstronnego obserwatora budzić wrażenia pozostawiania tegoż godła - i tym samym Polski - w relacji podrzędności wobec symbolu religijnego.

Prosimy również o włączenie do postępowania wyjaśniającego treści odpowiedzi Dyrektora Szkoły na pismo fundacji. Lektura owej odpowiedzi naszym zdaniem wskazuje jasno na intencje jej autora oraz na stosunek autora do prawa stanowionego w Polsce, w tym istotny jest również fakt, iż jest ona wewnątrznie sprzeczna. Odpowiedź ta stanowi wyjątkowy w swej skali przykład wybiórczego czytania prawa, który jest w naszej opinii demoralizujący, niegodny nauczyciela oraz funkcjonariusza publicznego.

Prosimy o przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego oraz o przedstawienie zaleceń pokontrolnych, które przywrócą w Zespole Szkół im. Celestyna Kamińskiego w Dąbrowie Chełmińskiej ul. Sportowa 1, 86-070 Dąbrowa Chełmińska porządek zgodny z prawem stanowionym w Polsce oraz szacunek dla praw człowieka i realne równouprawnienie wszystkich uczniów i rodziców tej szkoły. Prosimy również, aby wprowadzanie zaleceń było monitorowane przez Kuratorium oraz by zalecenia określały formę monitorowania.

Uprzejmie prosimy o poinformowanie Fundacji o wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego wraz z udostępnieniem protokołów ewentualnej kontroli doraźnej.

Z wyrazami szacunku

Dorota Wójcik
prezeska zarządu

Załączniki:

- 1) *Pismo z dnia 04.02.2025 r. wysłane do dyrekcji szkoły*
- 2) *Pismo z dnia 17.02.2025 r. będące odpowiedzią dyrekcji szkoły*